

**BOSHLANG‘ICH TA‘LIM PEDAGOGIKASINING DOLZARBLIGI,
TA‘LIM VA TARBIYANING UYG‘UNLIGI**

Tursunova Malika Baxtiyor qizi

Nizomiy nomidagi O‘zbekiston Milliy Pedagogika Universiteti Boshlang‘ich ta‘lim pedagogikasi kafedrasi katta o‘qituvchisi(PhD)

Donoboyeva Muxlisa Ramizjon qizi

Nizomiy nomidagi O‘zbekiston Milliy Pedagogika Universiteti Boshlang‘ich ta‘lim yo‘nalishi 3-bosqich talabasi

Annotatsiya: Boshlang‘ich ta‘lim — bu nafaqat bilim berish, balki shaxsiyatni tarbiyalash jarayoni. O‘quvchilarning axloqiy va ma‘naviy rivojlanishi, ta‘limning asosiy vazifasi bo‘lib, boshlang‘ich ta‘limda bu jarayon alohida ahamiyatga ega. Ta‘lim va tarbiya o‘rtasidagi uyg‘unlik, pedagogik jarayonning samarali tashkil etilishiga xizmat qiladi. Ushbu maqolada boshlang‘ich ta‘lim pedagogikasining dolzarbligi, ta‘lim va tarbiya o‘rtasidagi uyg‘unlik, ularning pedagogik jarayondagi o‘rni va ahamiyati tahlil qilinadi.

Kalit so‘zlar: Boshlang‘ich ta‘lim, pedagogika, ta‘lim va tarbiya, uyg‘unlik, o‘quv jarayoni, ta‘lim metodlari, rivojlanish, pedagogik yondashuvlar.

Boshlang‘ich ta‘limning pedagogik ahamiyati jamiyatning taraqqiyoti uchun juda katta rol o‘ynaydi. Ta‘limning birinchi bosqichi — o‘quvchilarning ilmiy bilimlarini shakllantirishdan tashqari, axloqiy qadriyatlar va ijtimoiy ko‘nikmalarni rivojlantirishni ham o‘z ichiga oladi. Ta‘lim va tarbiyaning uyg‘unligi esa, pedagogning muvaffaqiyatli faoliyatini ta‘minlaydi. O‘quvchilarni dunyoqarashlarini kengaytirish, ijtimoiy faoliyatga tayyorlash va hayotda to‘g‘ri yo‘lni tanlashga yordam berish ham boshlang‘ich ta‘limning maqsadlaridan biridir. O‘quvchilarga zarur bo‘lgan bilimlarni berish jarayonida, ta‘limning ta‘rifi va maqsadlari pedagogik metodlar yordamida amalga oshiriladi. Boshlang‘ich ta‘limda o‘quvchilarning o‘zini anglash jarayoni boshlanadi, ularda xulq-atvor, ijtimoiy va

emotsional ko'nikmalar shakllanadi. Ta'lim va tarbiya o'rtasidagi uyg'unlik o'quvchilarni rivojlantirishda alohida ahamiyatga ega.

1. Boshlang'ich ta'lim pedagogikasining dolzarbligi

Boshlang'ich ta'lim pedagogikasining dolzarbligi o'quvchilarni nafaqat ilmiy bilimlar bilan, balki ijtimoiy va ma'naviy qadriyatlar bilan ham ta'minlashga qaratilgan. Ushbu bosqichda o'quvchilar uchun asosiy maqsad — o'qish va yozish, matematikani tushunish, tabiiy fanlar bilan tanishish bo'lsa, ularga parallel ravishda axloqiy va ma'naviy tarbiya berish ham alohida muhimdir. O'quvchilarga boshlang'ich ta'limda beriladigan bilimlar ularda kelajakda mustaqil fikrlash va mas'uliyat hissini shakllantiradi.

Boshlang'ich ta'limda o'quvchilarga bilim berishning samarali bo'lishi uchun o'qituvchilar zamonaviy pedagogik metodlardan foydalanishlari kerak. Bu esa, o'qituvchidan nafaqat bilimli, balki pedagogik yondashuvni mukammal qo'llay olishni talab etadi. O'quvchilarning faolligi, ijodiy fikrlashi, bilim olishga bo'lgan ishtiyoqi boshlang'ich ta'limning dolzarbligini belgilovchi omillardandir. Ularning intellektual va ijtimoiy salohiyatini rivojlantirishga qaratilgan barcha pedagogik jarayonlar ta'limning sifatini oshiradi.

2. Ta'lim va tarbiyaning uyg'unligi

Ta'lim va tarbiya o'rtasidagi uyg'unlik boshlang'ich ta'lim pedagogikasining muvaffaqiyatli bo'lishi uchun zarur bo'lgan asosiy omildir. Ta'lim jarayonida nafaqat bilimlarni o'rgatish, balki o'quvchilarga axloqiy va ijtimoiy qadriyatlarni ham o'rgatish kerak. Bu ikki jarayon bir-birini to'ldirib, o'quvchilarning butun shaxsiyatini shakllantiradi. Ularning axloqiy fazilatlari, ma'naviy qarashlari va ijtimoiy mas'uliyatlari shakllanadi.

O'quvchi uchun tarbiya jarayoni ham ta'lim jarayonining bir qismi hisoblanadi. O'qituvchi o'zining pedagogik metodlarini faqat bilim berishdan tashqari, tarbiyaviy vazifalarni ham bajarish uchun moslashtirishi kerak. Bu o'quvchining faol va samarali rivojlanishiga olib keladi. Ta'limda tarbiyaviy yondashuvlarning amalga oshirilishi, o'quvchilarda ma'naviy qadriyatlarni shakllantirishga yordam beradi.

Ta'lim va tarbiyaning uyg'unligi, pedagogik metodlarning to'g'ri qo'llanishi o'quvchilarning dunyoqarashlarini kengaytiradi, ijtimoiy muhitda to'g'ri o'rnini topishlariga yordam beradi.

3. Boshlang'ich ta'limda tarbiyaviy yondashuvlar

Boshlang'ich ta'limda tarbiyaviy yondashuvlar o'quvchilarning faolligini oshiradi va ularning shaxsiy rivojlanishiga xizmat qiladi. Tarbiyaviy yondashuvlar pedagogning metodik yondashuvlariga asoslanadi va o'quvchilarning axloqiy, ma'naviy, estetik ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Yaxshi pedagogik yondashuvlar o'quvchilarni mustaqil fikrlashga, jamiyatda o'z o'rnini topishga tayyorlaydi

Ta'lim va tarbiyaning uyg'un bo'lishi o'quvchilarning o'zini o'zi anglash va o'z bilimlariga ishonch hosil qilishiga olib keladi. O'quvchilarni nafaqat bilim olishga, balki o'z qadriyatlarini anglashga ham o'rgatish kerak. Tarbiyaviy jarayonning samarali bo'lishi o'quvchilarni o'z-o'zini baholashga, jamiyatga moslashishga o'rgatadi. O'quvchilarga tarbiyaviy yondashuvlarni taklif etish, ularni yuqori axloqiy fazilatlar bilan ta'minlash uchun turli uslublar, metodlar va faoliyatlar qo'llaniladi.

Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich ta'lim pedagogikasining dolzarbligi ta'lim tizimining poydevorini tashkil etadi va o'quvchilarga kelajakda muvaffaqiyatli hayot uchun zarur bo'lgan bilimlarni, ko'nikmalarni hamda axloqiy qadriyatlarni beradi. Ta'lim va tarbiyaning uyg'unligi boshlang'ich ta'limning samarali bo'lishiga yordam beradi, bu esa o'quvchilarning o'zaro munosabatlari, jamiyatga moslashishi va o'z maqsadlariga erishishiga katta ta'sir ko'rsatadi. O'quvchilarni faqat ilmiy bilimlar bilan emas, balki ijtimoiy va axloqiy ko'nikmalar bilan ham ta'minlash boshlang'ich ta'limning eng muhim vazifasidir. Pedagogik faoliyatning samarali bo'lishi uchun ta'lim va tarbiyaning uyg'unligi zarur. Shuning uchun, pedagoglar o'z faoliyatida har doim yangi pedagogik yondashuvlar, metodlar va texnologiyalarni qo'llab, o'quvchilarning rivojlanishiga yordam berishlari kerak.

Manbalar:

1. Mirzaev, Sh. M. (2018). Pedagogika va ta'lim nazariyasi. Toshkent: "O'zbekiston" nashriyoti.
2. Qodirov, S. T. (2020). Boshlang'ich ta'limda innovatsion pedagogik texnologiyalar. Toshkent: Fan.
3. Karimov, M. A. (2015). Ta'lim va tarbiyaning uyg'unligi. Toshkent: Akademiya.
4. Zaxarova, L. M. (2017). Boshlang'ich ta'limda o'quvchilarning axloqiy rivojlanishi. Toshkent: O'qituvchi.
5. Ivanova, G. N. (2019). Pedagogik texnologiyalar. Moskva: YuNITI-DANA.
6. Turaeva, M. (2016). Ta'limda tarbiya va ma'naviy qadriyatlar. Toshkent: Ma'naviyat.
7. G'afforov, M. (2020). Boshlang'ich ta'lim metodikasi. Toshkent: O'qituvchi.
8. Xudoyberganova, F. A. (2018). O'quvchilarda axloqiy qadriyatlarni shakllantirish. Toshkent: Tashkent State University.